

**HALÁLOS ŐSZ –
A NYUGAT-EURÓPAI
TERRORTÁMADÁSOKRÓL**

Migrációkutató Intézet

**Gönczi Róbert–Marsai Viktor
gyorselemzése**

2020/18

2020.11.04.

Gyorselemzések 2020/18

HALÁLOS ŐSZ – A NYUGAT-EURÓPAI TERRORTÁMADÁSOKRÓL

A Migrációkutató Intézet legújabb gyorselemzésében az Európán végigsöprő terrorhullám sajátosságait tekinti át. Az elmúlt hetek európai terrorcselekményei ismét felhívták a figyelmet arra, hogy az Iraki és Szíriai Iszlám Állam területi bukása ellenére a dzsihadista ideológia továbbra is aktívan jelen van Európában. Bár a Conflans-Sainte-Honorine-i, nizzai, avignoni és bécsi terrorakciók¹ messze nem jártak akkora áldozatszámmal, mint a 2015-17-es évek nagy európai támadásai, azok időbeli egybeesése és rákapcsolódása a Samuel Paty középiskolai tanár meggyilkolását követő franciaellenes megmozdulásokra komoly pszichológiai hatást váltott ki Európa-szerte. Az, hogy a terrorizmus az eddig viszonylag biztonságosnak számító osztrák fővárost is elérte, jelzi, hogy a dzsihadista radikalizáció földrajzi kiterjedése nem állt meg, sőt az új területeken képes műveleti képességeket is felmutatni. Ez azért is aggasztó, mert az eddigi információk alapján a bécsi támadás tűnik a legszervezettebbnek az összes akció közül. Ugyanakkor az ausztriai merénylet azt is mutatja, hogy az események túlléptek a franciaellenes narratíván, és gyorsan általános Nyugat-ellenes fordulatot vettek.

A támadássorozat azt is bizonyította, hogy az Iszlám Állam, illetve az al-Káida követőinek nem szükséges nagy áldozatszámmal járó ún. stratégiai terrortámadásokat végrehajtaniuk ahhoz, hogy komoly médiafigyelmet és pszichológiai hatást – értsd: megfélemlítést – érjenek el: a jóval kevésbé szervezett, de egymást követő kisebb akciókkal is jelentős nyomást tudnak gyakorolni. Ez akkor is így van, ha az elmúlt bő két hét támadásainak háttere nagyon különbözött, és egyelőre semmilyen bizonyíték nincs arra, hogy ezek között bármiféle koordináció történt volna.

A merényletek ismét rávilágítottak arra is, hogy az ellenőrizetlen illegális bevándorlás komoly biztonsági kockázatokat hordoz magában, míg a bécsi események a probléma másik oldalára, a sikertelen integráció és az Európában történő radikalizáció veszélyeire hívják fel a figyelmet. Mindez rámutat arra, hogy az Európai Uniónak és a tagállamoknak még nagyobb energiát kell fektetniük a külső határok védelmébe, és tovább kell javítaniuk az együttműködést a kibocsátó és tranzitországokkal. Emellett a befogadó társadalmaknak és a bevándorló-közösségeknek az eddiginél is nagyobb figyelmet kell fordítaniuk az integrációra, világossá téve, hogy az egy kétirányú folyamat, amely nem opcionális, hanem minden befogadott személy kötelessége.

---

¹ A jelenleg rendelkezésre álló információk szerint a 2020. október 31-i, lyon-i támadás mögött, amikor löfegyverrel súlyosan megsebesítettek egy ortodox papot, nem ideológiai megfontolás húzódott, és a francia hatóságok nem terrortámadásként kezelik az esetet. <https://www.theguardian.com/world/2020/oct/31/lyon-attack-priest-shooting-church-france> (Letöltés: 2020.11.04.)

Gyorselemzések 2020/18

Bevezetés

Az Iszlám Állam (IS) műveleti képességei az elmúlt években jelentősen csökkentek Európában. Az anyaszervezet területi visszaszorulása, Abu Bakr al-Bagdadi halála, az európai terrorelhárítási szervek közti fokozottabb koordináció, illetve a szervezet ellenlábásának tekinthető globális al-Káida hálózat újbóli megerősödése komoly csapásokat jelentettek az IS-re. Nem véletlen, hogy az Iszlám Állam európai támadásainak volumene csökkent, és sejtjei 2017 augusztusa, a barcelonai merénylet óta nem voltak képesek nagy áldozatszámú járó, ún. stratégiai terrortámadás végrehajtására. Bár 2017 és 2020 között tucatnyi kisebb akcióra került sor, ezek fő céljukat – a lakosság megfélemlítését és a politikai nyomásgyakorlást – nem vagy alig érték el.

Az elmúlt hetek európai terrorcselekményei azonban ismét felhívták a figyelmet arra, hogy az Iraki és Szíriai Iszlám Állam területi bukása ellenére a dzsihadista ideológia továbbra is aktívan jelen van Európában. Bár a conflans-sainte-honorine-i, nizzai, avignoni és bécsi terrorakciók messze nem jártak akkora áldozatszámúval, mint a 2015-17-es évek nagy európai támadásai, azok időbeli egybeesése és rákapcsolódása a Samuel Paty középiskolai tanár meggyilkolását követő franciaellenes megmozdulásokra komoly pszichológiai hatást váltott ki Európa-szerte. Az, hogy a terrorizmus az eddig viszonylag biztonságosnak számító osztrák fővárost is elérte, jelzi, hogy a dzsihadista radikalizáció földrajzi kiterjedése nem állt meg, sőt az új területeken műveleti képességeket is fel tud mutatni. Ez azért is aggasztó, mert az eddigi információk alapján a bécsi támadás tűnik a legszervezettebbnek az összes akció közül. Ugyanakkor az ausztriai merénylet azt is mutatja, hogy az események túlléptek a franciaellenes narratíván, és gyorsan általános Nyugat-ellenes fordulatot vettek.

Mit tudunk eddig?

Az utóbbi hetekben az európai terrorizmus jelensége elsősorban Franciaországot érintette. A támadások annak a vitának köszönhetőek, mely ismét a Charlie Hebdo notórius Mohamed-karikatúrájának köszönhetően került a felszínre. A satirikus lap blaszfémikus rajzai már 2015-ben is komoly konfliktusokat eredményeztek, melyek a Párizs elleni összehangolt terrortámadásban csúcsosodtak ki.

A jelenlegi terrorhullám Samuel Paty francia középiskolai történelemtanár kivégzésével vette kezdetét október közepén. A pedagógus óráján a szólásszabadságról tartott előadást, és ennek kapcsán a Charlie Hebdo Mohamed-karikatúráit mutatta be. Paty előtte lehetővé tette diákjai számára, hogy aki sértőnek érezné a rajzokat, elhagyhassa az osztálytermet. Ennek ellenére nem sokkal később egy csecsen származású diák megtámadta és lefejezte.²

---

² <https://news.sky.com/story/france-terror-attack-47-year-old-decapitated-in-paris-suburb-named-as-teacher-samuel-paty-12105885> (Letöltés: 2020.11.04.)

Gyorselemzések 2020/18

A Paty- esetet a nizzai terrortámadás követte, melyben három ember is életét veszítette egy katolikus templomban, illetve az egyik halálosan megsebesített, menekülő áldozat egy közeli kávézóban. A merénylő, a tunéziai származású Ibráhím Asszávi szeptemberen érkezett Lampedusára illegális migránsként, majd a kéthetes kötelező karantén leteltével – a kiutasító határozat ellenére – a szárazföldre szállították. Az elérhető információk szerint Asszávi két nappal a merénylet előtt utazott Franciaországba, ahol felderítette a helyszínt.³ Elgondolkodtató, hogy a híradások szerint a francia hatóságoknak csaknem fél órába telt, mire kikerkeztek a helyszínre.⁴

Avignonban egy iszlamista jelszavakat kiabáló, a járókelőket lőfegyverrel fenyegető elkövetővel végeztek a kikerkező francia rendőrök.⁵ A francia kormány a támadásokat „iszlamista indítatásúként” határozta meg.⁶ Emmanuel Macron francia elnök határozott fellépésre tett ígéretet, és kilátásba helyezte a franciaországi muszlim vallásgyakorlás körülményeinek felülvizsgálatát, különös tekintettel a külföldi fenntartású mecsetekre és szervezetekre. Szavai – esetenként kifordított környezetben – komoly tiltakozáshullámot váltottak ki, melyek csúcspontjaként a Franciaországgal szemben eleve problémás viszonyban álló török vezetés, Recep Tayyip Erdoğan államfő személyeskedéstől sem mentes üzenetekben a francia áruk bojkottjára szólította fel a muszlim világot.⁷ Erdoğan javaslata mellett több ország is kiállt, blaszfémiaival vádolva Macront és a francia vezetést. A francia elnök a katarai al-Jazeera televízióknak adott október 31-i, csaknem egyórás interjújában igyekezett elhárítani a vádakot.⁸ Az azóta napvilágot látott nyilatkozatok tükrében ez némiképp sikerült is.⁹

A terrorhullám a november 2-i, bécsi merénylettel lépett ki a korábbi francia tematikájú keretrendszerből. A támadásban legalább négy ember veszítette életét: egy idősebb férfi és nő, valamint egy fiatal járókelő, illetve egy felszolgáló – nyilatkozta Sebastian Kurz osztrák kancellár.¹⁰ Ezen felül 22 ember került kórházba különféle sérülésekkel, közülük többen súlyos állapotban. A sérültek között egy rendőrtiszt is található. A lövöldözés november 2-a, hétfő este 8-kor kezdődött a Bécs központjához közel eső, a merénylet időpontjában zárva tartó Stadttempel zsinagógánál.¹¹ A jól felfegyverzett merénylő(k) a másnap kezdődő kijárási tilalom miatt valószínűleg arra

³ <https://www.theguardian.com/world/2020/oct/29/nice-church-attacker-identified-as-21-year-old-tunisian-man> (Letöltés: 2020.11.04.)

⁴ <https://edition.cnn.com/2020/10/29/europe/france-nice-stabbing-attack-intl/index.html> (Letöltés: 2020.11.04.)

⁵ <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/france-terror-avignon-attack-stabbing-police-shooting-nice-today-b1420399.html> (Letöltés: 2020.11.04.)

⁶ <https://news.sky.com/story/two-dead-in-suspected-terror-attack-in-nice-12117574> (Letöltés: 2020.11.04.)

⁷ <https://www.france24.com/en/france/20201026-erdogan-calls-for-boycott-of-french-goods-eu-calls-his-comments-unacceptable> (Letöltés: 2020.11.04.)

⁸ <https://www.aljazeera.com/news/2020/10/31/frances-macron-cartoons-came-from-free-and-independent-news> (Letöltés: 2020.11.04.)

⁹ <https://www.aljazeera.com/news/2020/11/2/uae-minister-backs-emmanuel-macrons-remarks-on-muslims> (Letöltés: 2020.11.04.)

¹⁰ <https://edition.cnn.com/europe/live-news/vienna-terror-attack-nov-2-live-updates/index.html> (Letöltés: 2020.11.04.)

¹¹ <https://www.politico.eu/article/shots-near-vienna-synagogue-in-suspected-terror-attack/> (Letöltés: 2020.11.04.)

Gyorselemzések 2020/18

számított(ak), hogy az utcák és éttermek zsúfoltak lesznek. Az, hogy az akcióban a vártnál és az előzetes híreknél kevesebben veszítették életüket, arra is visszavezethető, hogy Bécs november 2-án este viszonylag kihalt volt, ami jól látszik a kiszivárgott videófelveteleken is.¹² A rendőrség reakcióideje is jóval gyorsabb volt, mint a nizzai támadás idején, a hatóságok nagyjából 8-10 perc alatt megérkeztek a helyszínre. A merényletet az Iszlám Állam vállalta magára. A terrorszervezet az elkövetőről Abu Dagnah al-Albani néven emlékezett meg.¹³

A támadást legalább egy gyanúsított hajtotta végre, akit a rendőrség lelőtt. A támadó a 20 éves, albán származású, már Ausztriában született,¹⁴ osztrák és észak-macedón állampolgársággal rendelkező Fejzulai Kujtim volt.¹⁵ A merénylet korábban jogerősen 22 hónapra ítélték, mert Szíriába akart utazni, hogy csatlakozzon az Iszlám Államhoz. Büntetését azonban később 8 hónapra csökkentették. A gyanúsított erősen fel volt fegyverkezve, rendelkezésére állt többek között egy gépkarabély és egy pisztoly is. Magán viselt egy robbanómellénynek tűnő eszközt is, melyről azonban kiderült, hogy nem volt igazi.¹⁶ Az osztrák különleges alakulat, az EKO Cobra már átkutatta a gyanúsított lakását. Az, hogy Kujtim ilyen arzenálra tett szert, valószínűtlenné teszi, hogy ne lettek volna bűntársai. Éppen ezért a hatóságok továbbra is vizsgálják azt a lehetőséget, hogy nem csak egyetlen személy hajtotta végre a terrorcselekményeket – jelentette ki Christopher Verhnjak, a bécsi rendőrség szóvivője a CNN-nek.¹⁷ A rendőrség szerint feltételezhetően egy további személy is gyanúsítható, aki még szökésben van.¹⁸ November 3-án este az osztrák kancellár már arról beszélt, hogy 14 embert tartóztattak le a támadással kapcsolatban, és vizsgálják, hogy Kujtim egy kiterjedtebb hálózat tagjaként követte-e el a merényletet. Kurz azt is hangsúlyozta, hogy a küzdelem nem az iszlám és a kereszténység, vagy az osztrákok és a külföldiek között zajlik, hanem ez egy közös harc a terrorizmus ellen, amelyhez együttes összefogás szükséges.¹⁹

Alexander Van der Bellen, Ausztria elnöke is megszólalt az ügyben. Az államfő televíziós üzenetben szólott az osztrák néphez, ahol úgy fogalmazott: „Történelmünk legszörnyűbb, hidegvérű támadását hajtották végre országunkban. Gondolataink azokkal vannak, akik megsérültek a támadásban, vagy akik az életükért küzdenek épp”. Az elnök hozzátette, a támadás Ausztria „szívébe” hatolt, és „a szabad társadalom egésze ellen szólt”.²⁰ A bécsi terrortámadásra Emmanuel Macron francia elnök is reagált, aki így

¹² https://index.hu/kulfold/2020/11/02/becs_terrorizmus_2020_video/ (Letöltés: 2020.11.04.)

¹³ <https://www.france24.com/en/europe/20201103-islamic-state-group-claims-responsibility-for-vienna-terrorist-attack-without-providing-evidence> (Letöltés: 2020.11.04.)

¹⁴ <https://edition.cnn.com/2020/11/03/europe/vienna-shooting-nov-3-intl/index.html> (Letöltés: 2020.11.04.)

¹⁵ <https://www.theguardian.com/world/2020/nov/03/vienna-shooting-what-we-know-so-far-about-the-attack> (Letöltés: 2020.11.04.)

¹⁶ <https://www.thesun.co.uk/news/13090056/vienna-shooting-attack-synagogue/> (Letöltés: 2020.11.04.)

¹⁷ <https://edition.cnn.com/europe/live-news/vienna-terror-attack-nov-2-live-updates/index.html> (Letöltés: 2020.11.04.)

¹⁸ <https://www.politico.eu/article/shots-near-vienna-synagogue-in-suspected-terror-attack/> (Letöltés: 2020.11.04.)

¹⁹ <https://edition.cnn.com/2020/11/03/europe/vienna-shooting-nov-3-intl/index.html> (Letöltés: 2020.11.04.)

²⁰ <https://edition.cnn.com/europe/live-news/vienna-terror-attack-nov-2-live-updates/index.html> (Letöltés: 2020.11.04.)

Gyorselemzések 2020/18

fogalmazott: „*osztozom a sokkban és a gyászban, amit az osztrák emberek érezhetnek*”, valamint hozzátette: „*Ez a mi Európánk. Az ellenség még nem tudja kikkel kezdett ki. Nem adjuk fel!*”²¹

Elemzés

Az elmúlt hetek támadásai azért is aggasztóak, mert bár végrehajtásuk módjában nincsenek érdemi újítások, időrendi és részben tematikai egymáshoz kapcsolódásuknak köszönhetően hatásmechanizmusuk a terroristák szempontjából rendkívül eredményesnek bizonyult. A támadássorozat rámutatott arra, hogy az Iszlám Állam, illetve az al-Káida követőinek nem szükséges nagy áldozatszámú járó stratégiai terrortámadásokat végrehajtaniuk ahhoz, hogy komoly média-figyelmet és pszichológiai hatást – értsd: megfélemlítést – érjenek el: a jóval kevésbé szervezett, de egymást követő kisebb akciókkal is jelentős nyomást tudnak gyakorolni. Úgy tűnik tehát, a dzsihádistáknak sikerült egy olyan eszközt találniuk, amellyel képesek „betönni” az elmúlt három évben európai műveleteikben tapasztalt műveleti rést. Míg a 2015-17-es időszakban jól szervezett akciókkal (a Charlie Hebdo szerkesztősége elleni akció 2015 januárjában; a párizsi merényletek 2015 novemberében; a brüsszeli robbantások 2016 márciusában, illetve a manchesteri 2017 májusában) vagy új technikákkal (gázolásos – ún. ramming – merénylet Nizzában 2016 júliusában, 2016 decemberében Berlinben, illetve 2017 augusztusában Barcelonában) több tucat, sőt százhoz közelítő vagy a fölötti halálos áldozatot és több száz sebesültet tudtak felmutatni, az elmúlt három évben a dzsihádisták nem voltak képesek hasonló mértékű pusztítást véghez vinni. Ez egyszerre dicséri az európai szolgálatok javuló elhárítási képességeit, illetve az egyes elkövetési módokkal (mint a ramming) szembeni hatékonyabb fizikai megelőzést (útzárak, egyéb fizikai akadályok), amelyek több merénylet megghiúsulásához vezettek az elmúlt években. Miközben az elmúlt hetek tragédiáit látva könnyű a kudarcokra fókuszálni, az európai szolgálatok az elmúlt években százas nagyságrendben akadályozták meg merényleteket.

Az elmúlt hetek alacsony profilú támadásainak nagy előnye, hogy a kevesebb előkészítés, kontakt jelentősen csökkenti annak az esélyét, hogy a merényletet a titkosszolgálatok felderítik: a hasonló profilú merényletek előkészítése, mint ami Nizzában történt, lényegében felderíthetetlen a szolgálatok számára: eszközigényük és megszervezésük minimális erőfeszítést és koordinációt igényel. A bécsi akció a fegyverek beszerzése miatt már jóval bonyolultabb lehetett, ráadásul Kujtim már korábban a szolgálatok látókörébe került. Ugyanakkor fontos a realitás talaján maradni. Egy személy heti hét napban, 24 órán keresztül történő megfigyelése tucatnyi ember munkáját igényli. Ha ehhez hozzávesszük, hogy például Németországban a hatóságok becslése szerint 2 200 közvetlen és 11 500 potenciális terrorkockázatot jelentő iszlamista radikális él, megérthetjük, hogy óriási erőforrásokra lenne szükség az ellenőrzésükhöz – és akkor itt nem említettük a csaknem ugyanekkora létszámú szélsőjobbaldali közösséget.²²

Azt, hogy koncentrált kivitelezés esetén az alacsony profilú támadások is képesek a stratégiai hatás elérésére, jelzi a mostani támadáshullámot kísérő médiavisszhang, amely

²¹ <https://news.sky.com/story/vienna-attack-terrorism-has-been-resurgent-in-france-for-the-past-few-weeks-now-it-is-spreading-12122341> (Letöltés: 2020.11.04.)

²² <https://www.valaszonline.hu/2019/11/21/hans-georg-maaen-interju/> (Letöltés: 2020.11.04.)

Gyorselemzések 2020/18

messze tútesz az elmúlt évek hasonló merényleteit övező érdeklődésen. A dzsihádisták támadások sikerességét ebből a szempontból is jól mutatja, hogy 2020 legsúlyosabb európai terrortámadását, a szélsőjobboldali merénylő által elkövetett hanau-i akciót²³ – amelyben 11-en haltak meg, tehát többen, mint az elmúlt hetek támadásaiban együttvéve – messze nem kísérte ekkora médiavisszhang, illetve messze nem volt képes ekkora pszichológiai hatás kiváltására.

Ez akkor is így van, ha az elmúlt bő két hét támadásainak háttere nagyon különbözött, és egyelőre semmilyen bizonyíték nincs arra, hogy ezek között bármiféle koordináció történt volna. Asszávi az illegális migrációs hullámot kihasználva keresztül jutott be Európába, és alig egy hónappal később már végre is hajtotta a merényletet. A jövő nagy kérdése e tekintetben az, hogy a tunéziai terrorista vajon eleve ezzel a szándékkal vágott neki az utazásnak, vagy az Európába érkezése utáni gyors radikalizációjának lehetünk a tanúi. Különösen aggasztó az a feltételezés – de ez egyelőre csak feltételezés –, hogy Asszávit már Tunéziában beszervezte egy szélsőséges csoport. Ennek egyelőre ellentmond, hogy az Iszlám Állam nem vállalata a felelősséget a merényletért.

Asszávi merénylete ismét felhívta a figyelmet arra, hogy az európai hatóságoknak alig van tudása arról, hogy kik érkeznek a kontinens partjaihoz. A nizzai események ismét bizonyították, hogy az illegális migráció biztonságpolitikai kérdés is, és Európa külső határainak védelme továbbra is sürgető feladat. Annál is inkább, mert ez nem csupán az európai, hanem a kibocsátó országok hatóságainak felelősségét is felveti. Az elmúlt években – például a 2016-os berlini támadás kapcsán – is bebizonyosodott, hogy ez a kérdés továbbra sincs megfelelően rendezve, amikor Tunézia rendre visszautasította, hogy visszafogadja az Olaszországból köztörvényes bűncselekményekért többször is kiutasított későbbi merénylőt, Anisz Amrit.²⁴

Kujtim merénylete ugyanakkor a bevándorlással kapcsolatos másik problémára, az integrációs kudarcokra hívja fel a figyelmet. A bécsi merénylő hiába született Ausztriában, nem volt képes/nem akart integrálódni az osztrák társadalomba. Az ő esetében nem egy gyors radikalizálódásnak, hanem szisztematikus devianciának lehetünk a tanúi, hiszen Kujtim Iszlám Állammal kapcsolatos elkötelezettsége nem volt ismeretlen a hatóságok előtt. Ezek tükrében az európai államoknak – adott esetben a bevándorló közösségek bevonásával – megoldást kell találniuk arra a problémára, hogy a bevándorlók egy kimutatható hányada nem hajlandó elfogadni a befogadó társadalom normáit. Egyben azt is világossá kell tenni, hogy az integráció egy kétirányú folyamat, amely nem opcionális, hanem minden befogadott személy kötelessége.

²³ <https://www.rnd.de/politik/terror-in-hanau-die-krank-erassistische-gedankenwelt-des-tobias-r-uaimxwg7z5eg5mcjg5txnyxg6a.html> (Letöltés: 2020.11.04.)

²⁴ <https://www.politico.eu/article/suspected-berlin-attacker-spent-4-years-in-italian-jails/> (Letöltés: 2020.11.04.)

Gyorselemzések 2020/18

A Migrációkutató Intézet elektronikus kiadványsorozata

Kiadó: Migrációkutató Intézet

Szerzők: Gönczi Róbert, Marsai Viktor

Lektor: Janik Szabolcs

A kiadó elérhetősége: H-1518 Budapest, Pf. 155

Tel.: +36 1 372 0191

E-mail: info@migraciokutato.hu

© Migrációkutató Intézet, 2020

Sorszám: 2020/18